

בוועידת היסוד שלה, י"ד באדר א' - ט"ז באדר א' תרפ"א
תתרפ"א תרפ"א תרפ"א

'כבוד הרבנות'

אם שאלת כבוד הרבנות היא שאלה חשובה כתינו הכלליים, גם בארצות הגויים ובכל הזמנים — על אחת כמה וכמה כי שאלה זו דורשת תשומת לב מיוחדת בארצנו ובימינו. בזמננו זה ובתקופה זו שאנו חיים בה, ימי התסיסה של התחיה הלאומית, הרי שאלת הרבנות היא ממש שאלת החיים לאומתנו. אין אנו יכולים לצייר לנו אופן של תחיה לאומית גמורה ומתוקנת בארצנו, אם זה החלק החשוב של העבודה הלאומית המסור בידי הרבנות לא ישוכלל ולא ישופר על ידי תחיה ניכרת. ותחית הרבנות, זאת אומרת: החזרת כבוד הרבנות — הלא זהו הדבר הנבואה המובטחת: "ואשיבה שופטך כבראשונה ויועצך כבחללה" (ישעיה א, כ"ד) הרבה פנים יש להרבנות, וכולם צריכים שפור ותקון בסדרי התחיה הלאומיים ההולכים ומתפתחים לפנינו.

דלדול כבוד הרבנות גרם הרבה לדלדולה של האומה בחומר וברוח, והוא שגור גם עכשו להכבדת חבלי התחיה שלנו. הרבנות, זה הכח הרוחני הגדול, זה הכח החשוב אשר יצר תמיד את דעת הקהל בישראל, זה הכח הנעלה שהחזיק את נשמת האומה ועורר אותה לחיים לאומיים שלמים ומתוקנים — נפגעה הרבה והשפעתה נחלשה בתקופתנו האחרונה, ודבר זה השפיע לרעה על כל מהלך החיים הכללי שלנו. עכשיו כשהפצים אנו מחדש לסדר את עניני החיים הלאומיים שלנו ולתקן תקון גמור, מוכרחים אנו להכניס תקון חודר ועמוק גם בחיי הרבנות בארץ ישראל. להחיות מחדש את הכח הרוחני החיוני הזה עד שיהיה לכת פועל מסודר, לכת משפחה חשובה על כל מהלך התחיה הלאומית.

ענפי הרבנות בישראל שונים הם לפי מחלקותיהם. בראשונה: הרבנות מצד עצמם כלומר: ההשפעה האישית של הרבנות על חיי הצבור מצד ערכו של האיש הנב או הממונה למשרה כבודה אחראית לו, מצד מנהיגו בתור בעל בעמיו ומצד השפעתו על החיים הצבוריים בתור כח מנהל ומשפיע. אחרי ההשפעה באה ההוראה, הדין הדרשנות, ההשכלה, הספרות — כל אלה התנאים החשובים שעל פי המהלך העומק היה כל זה כלול בתוך אותה האישיות המיוחדת של הרבנות, שהיתה כוללת ומקיפה את הכל ועל הכל היה חופף הוד הקדושה והאמונה העמוקה בסגולתו האישית הרב. החיים המסודרים של הקהלות בימים מקדם עזרו גם כן לסדר את הרבנות בסדור מדיני הגון על ידי הרבנות הגלילית, הכללית והראשית. הוועידות הארציות השונות הוסיפו כבוד ואומץ לתוכן הרבנות, ונתנו גם כן מקום להופעות חשובות מצד הרבנות בחוץ תוכם של החיים המעשיים הצבוריים.

הרבנות, אותה הרבנות המיוחדת לה והמקודשת אצלה, אבל לא השתדלה לעזור להתפשטות הוד קדושה זו על הרבנות בכלליותה. הדיינות נעשתה בזמן האחרון למין פקידות שחציה חלונית; ההוראה ירדה מכבודה ונעשתה לכלי שמוש ארעי לנצרכים ולנזקקים לה; הדרשנות נמסרה למגידים, אשר מתוסר הרגשת אחריות ומחסרון תפיסת מקום הגון בחיי הצבור אזלה ונתדלדלה; הספרות וההשכלה הלאומית נעשו לדברים של חולין והופקעו לגמרי מחיי הקודש ומיסודה של הרבנות. ההתאגדות הצבורית נתבטלה ועמה נתק כל קשר בין האישים המשמשים בקודש וברבנות. וכה הלכה הרבנות ונתדלדלה ואתה יחד ירד גם כבוד התורה, וההכרה הלאומית האמיתית, המקורית — אף היא הלכה ונחלשה.

לירידת כבוד הרבנות גרמה הרבה להתפוררות לסיעות ולמפלגות, כמו: חסידות, מתנגדות, השכלה, ציונות וכדומה. הרבנים נסחבו על פי רוב בזרם של איזו סיעה ומפלגה, ובמקום שהיה ראוי להרבנות להתרומם מעל לכל המפלגות ולהראות גלוי לכל, כי הרבנים בתור נושאי דגל הקודש מורים דרך ה', הם, כטל מאת ה', משתדלים להשפיע על הכל ולהחזיק במעוז האחדות הכללית של האומה — תחת זאת נעשו גם הם עצמם מוסגרים בתוך מסגרת צרה של סיעה פלוגית או מפלגה אלמונית, ומכונסים בתוך הקטנות המפלגתית, עם כל חסרונותיה ומגרעותיה.

ובשעה גדולה זו שאנו חיים בה, מחוייבים אנחנו להתנער למצער פה בארץ תחיתנו מכל האבק הגדול אשר הרביצה הגלות על הרבנות; עכשיו מחוייבים אנו לאחד עוד הפעם כבשנים קדמוניות את כל הסגולות שברבנות, לאחדן עד כמה שיד הרבנות בעצמה מגעת, ולדרוש גם מאת הצבור העברי לעזור לנו בשפור הרבנות ובאחדותה ושכלולתה. הממשלה ארץ הישראלית, שהופקדה בחד העליון בידי כל כך אמונות בידי אחינו הנציב העליון — גם היא צריכה מצדה לעזור לשכלול הרבנות ולבסוסה, לרומם את הערך האישי של הרבנות למצער באותה המדה ובאותה הצורה המכובדת שכל כהני הדתות האחרות מתכבדים בה בחוג צבורם הם.

הכוחות הסגוליים והממשיים של הדיינות, ההוראה, הדרשנות, ההשכלה והספרות מוכרחים להתאחד בידי הרבנות בתור אגודה אחת. הרבנים צריכים לעמוד על מרום הפסגה של תחית האומה ולהיות עמלים עם הצבור בכל פנות החיים של הבנין ושל היצירה הלאומית; ההשפעה של דבר ה' מוכרחת להיות מתפשטת על כל החיים, מבלי לתת מקום להצבור לחשוב כי הרבנות היא רק חלקו של איזה סוג מיוחד, נחלתה של איזו מפלגה מיוחדת. הרבנים צריכים לדעת כי עבודת התחיה הרוחנית של האומה בעצם אמתתה בידם היא נתונה והם חייבים למלאותה אמונה, צריכים הם לדעת כי אין לנו שום מפלגה באומה שאיננה זקוקה להשפעה ושאין באפשרותה לקבל השפעה, וכי גם בחוגים היותר רחוקים ברעיון ובמעשה מהתכונה הדתית, יכולים אנו, במדה ידועה, להשפיע השפעה של כבוד ושל חבה לדת ולאמונה, אם רק נדע להשתמש באמצעים הגונים ומוכשרים לפי הדור. ההשכלה הרבנית מוכרחת להתגדל בתוכיותה, לא על פי הנוסחא של השכלה תיצונית המזקת יותר ממה שהיא מועילה, אלא על ידי השכלה פנימית ברוחניותה של תורתנו, בדעות, בחזון ובשירה;

הספרות מוכרחת על הדור הצעיר, **נאומו בפתיחת הישיבה השנייה, "ד באדר א"** כאחד. העבודה לתחית האומה ד הרבנות לכל דבר

אנחנו נקראים עכשיו לבנות את בני האומה. לנטוע נטיעת חיים שתשא פירות לחיי

עמנו ברכת הרב קוק
מסוימ הרב קוק קידם את האורחים בברכת „ברוכים
שנוכל הבאים" וקרא את המזמור מת בתהלים, לענין
נשמת היום: גדולת ה' בירושלים העתידה להיבנות והתוועדות
לנטוע המלכים בתוכה. את דברי הפתיחה סיים הרב קוק
חושב במשפטים הבאים: „היום הזה קטן עודנו — ושמך
נצרים פורים קטן — נברך אותו בברכה הרגילה: זה הקטן
להתפ: גדול יהיה ויהי רצון שיהיה ליום גדול בדברי ימינו,
יש שאלפ יום אשר יתן כבוד ותפארת לעמנו וירומם את קרננו,
חייביו כי הסד ה' אתנו. „כי הנה המלכים נועדו יחדיו" —
קדושו נאספו אתנו פת היום ה"מ הנציב העליון, ציר בריטניה
ומאמי הגדולה, ומלכים רוחניים — מאן מלכי רבנן —
הנציב לעבוד יחדיו להרמת כבוד תורתנו ובטוחים אנו, „כי
מאמ א' תו זה אלקים אלקינו עולם ועד, הוא ינהגנו על מות".
הוא ב התחל משפט

ה.מ. הנציב העליון בדבר מלך בריטניה יר"ה וחבר הלאומים, הכשיר את הבנין הלאומי

לישראי מתוך: גאולה בת יהודה, ספר הציונות הדתית, א, ירושלים תשל"ז, עמ' 407
ביותר שבישראל הם חיי הקודש, חיי הדת. על-כן מוכרחים אנו לסדר את הרבנות בארץ
בתכונה חכסית, מדינית.

הרמב"ם מסדר את קביעת בתי-הדין³: „קובעים בתחלה בתי-הדין הגדול במקדש",
"שני בתי-דין של עשרים ושלשה, אחד על פתח העזרה ואחד על פתח הרה"בית".
תכיפות העמדתם של בתי-הדין בקרוב מקום כל-כך בחלוף מדרגות מורה על סדור
אורגני, שהיה נמצא בו יחס וחבור בין בתי-דין אחד לחברו במדה ידועה ומסוימת. זה
מורה שגם מה שמסיים הרמב"ם אחר-כך: „ומעמידים בכל עיר ועיר מישראל סנהדרין

³ סנהדרין פ"א הל' ג'.

² ישעיה ס כא.

¹ גיטין נו, ב.

קטנה", הולך ונמשך ברוח הרושם של האורגניות המסומנת של הדין היושבים בפתח העזרה ועל פתח הר הבית זה לזה. כמה סדור נאה בסדרי המקדש! המנויים של הכהן הגדול, של הסגן, של האמרכלין, המשמרות וראשי בתי האבות — הכל מורה על קשר ויחס שהיו בין מדרגותיהם.

על-פי סדרו של הרמב"ם יש הבדל בין סדר הושבת בתי-הדין בארץ הושבתם בחוץ לארץ, באופן שבארץ ישראל חובת האורגניות אשר לכהן יותר מובלטת ומאוחדת, כראוי לאומה שהיא מתיישבת על אדמת לאומיים קבועים. ובחוץ לארץ אין הסדור מגיע לאורגניות כזו, מפני חיים ארעיים הם לאומה בתור אומה. בשביל כך הוא אומר: "אין אנו בתי-דין בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר אלא בארץ ישראל בלבד, אבל בתי-הדין בתי-דין בכל פלך ופלך"⁴. הסדר הזה כולל לא רק את הצד המשפטי את כל עבודת הרבנות כולה, שהרי סדרי הושבת השופטים על-פי התורה הפקוח של כל סדרי הדת, שיהיו מאורגנים ומסויימים בצורה לאומית קבועה, שיהיה צביון לאומי לתורת ישראל, כי באופן כזה יבנה בית ישראל כחטיבה איתנה ומצויינת. אמת הדבר, שאנחנו מתי מספר וישובנו קטן וזה ליום קטנות. אנו חייבים להתחיל בעבודת הסדור של הרבנות, כדי שיהיו הולכים ומסתדרים כהוגן. חשוב מאד, שתסודר הרבנות גם לפי הפלכי בתי-הדין שבכל פלך ופלך מאורגנים עם בתי-הדין שבכל עיר ועיר — מאוגד בסדר אורגני עם בתי-הדין המרכזי אשר יוסד לנו בעיר בירושלים.

הפקוח על עניני הדת בכל סדרי החיים, ההשואה בין הדעות בין ובמושבות, — כל אלה הדברים צריכים עזרה כללית באופן שיהיו כל העליונים לרוח הכללי של האומה ולכבודה, בין כלפי פנים ובין כלפי חוץ. מהלך המשפטים — ידוע הדבר שהוא מחולק לשני יסודות עיקריים: בצורה של דין אי-אפשר לנו לשנות שום דבר מהמשפטים הקבועים בתורת קנות יש חופש לחדש ולתקן מה שמוצאים בתי הדין בהסכמת העולם ובכוונה לשם שמים. הרבה תקנות גדולות תקנו חכמי דור ודור, לתנאים והאמוראים, גם בתי-דין מאוחרים, הגאונים וכו'. בחיינו הלא בארץ ישראל יהיה לנו בודאי לפעמים צורך גדול לתקן תקנות גדולות, שמוסכמות מרוב חכמי ישראל המומחים לרבים ומקובלים אחר-כך על הקהל כח של דין תורה.

ידועות ברורות צריכות להיות מוצגות בכל חודש בכל בית דין ש

צריכים להסכים שאם יזדמן איזה משפט שאחד מבעלי הדינים רוצה לערער עליו – ישולח תוכן ערעורו לבית־הדין של הפלך וממנו לבית־הדין המרכזי שבירושלים. סכסוכים צריכים להיות נמסרים לבתי־הדין הכלליים, אם בית־הדין המקומי לא יוכל להשוותם. ואם בית־הדין של הפלך ימצא אותם קשים ממנו יעלו לבית־הדין הגדול שבירושלים.

ההסתדרות הכללית של הרבנות צריכה להתאסף בכל שנה בירושלים בשביל לסדר את עניני הדת והמשפט, וועד מצומצם צריך להיות נבחר לכל הפחות במספר של כ"ג, כמספר חברי סנהדרין קטנה, ועליהם להתאסף פעם בשלשה חדשים.

כללו של דבר: פרטי הדברים – באיזו צורה יהיו בתי־הדין מרוכזים – תלויים בהסכמת הרוב של הרבנים, אבל צריך להיות מוסכם על כולנו, שצריך להיות רכוז קבוע בכח הרבנות ובכח המשפט שלנו בארץ ישראל. הוד מעלתו הנציב העליון ודאי יעזור לנו בעבודה הגדולה הזאת, המתחילה לגשם את חזון הנבואה "ואשיבה שופטיך ככראשונה ויועצך כבתחלה"⁶.

לעומת הטענה – שהושמעה אז – על ידי השמאלנים המתונים שהם מעונינים בתחית היהדות אבל לא באפוטרופסות היהדות על החיים, השיב הרב: היהדות היא האידיאל של האומה כולה. מעולם לא חשבתי ולא עלה על דעתי דבר שלטון הרבנות על כל החלקים החלוניים שלנו. כוונתי לאידיאל של היהדות – שהרבנים הם נושאי – , שהוא יהיה המשפיע על כל חיינו. אני חושב ומאמין, כי באפיקורסות היהודית הגדולה ביותר, יש יותר אמונה מאשר בבתי־תפילה של עמים אחרים. אין אצלנו שני כחות, הננו כולנו גוי קדוש, ואני שואף לאותו היום שבו תתגדל ותתרומם קרן היהדות הרוחנית האידיאלית כמו שהיתה בתקופת הנביאים. ואז ממילא ילך בך הקדושה ויתפוס את כל חלקי החיים החילוניים באהבת רעים ובחבה פנימית טבעית, הנובעת מעומק הנשמה הישראלית המשותפת לכל בני ישראל.

מאמרי הראיה, ב, עמ' 455-457

נדפס בהתור, כא-כב (כ"ד באדר א' תרפ"א), עמ' 9-11, 13

מנאמו בישיבה השלישית

הכח הרבני הראשי שבארץ יהיה המרכז הדתי-רוחני העליון של כל העולם היהודי, אליו יפנו ועם דעתו יתחשבו בכל דבר דת ודין... יבוא יום והעם לא יקבל שום ספר דתי אשר לא תבוא עליו הסכמת משרד הרבנות הראשית שבארץ-ישראל

התור, שם

בכוחנו להשיג את אשר יהיה באליהו מלא, את אשר יהיה בתופיע נוגה צדקות ה' וזוהר הגאולה האמיתית והשלמה, בשבת הסגה דרינ' בלשכת הגזית בהר מרום הרים, כשיהיה נכון בית ה' ונתהו אליו כל הגוים". בהמשך דבריו עמד על הצורך באיחוד כל הכוחות היוצרים ביהדות, למן עובדי האדמה בזעת אפים וביגיע כפים עד עובדי ה' בקדושה ובטהרה, למן "הפועל הצעיר" ועד החסידים יראי ה', אשר בשיבת "בית אל", המתפללים, ותיקין" עם הגן החמה. לאלה ולאלה יש אוצרות של ברכה וכוה אחד מתמלא מחברו וכולם כאחד צריכים להיות מכוונים לעבוד את ה' וישראל עמו. כל מיני שיתוף בעבודת אלקים אסורים לנו, רק שיתוף אחד הותר לנו והוא, "עבדו את ה' ואת ישראל עמו"! כל הכוחות צריכים להתאחד לבסס את הקיים ולבנות את הנהרסות". הוא מביע הערכה יוצאת מגדר הרגיל לנציב העליון, נחמיה של זמננו, המחונן ב"כל המעלות והמידות הטובות שבעם" ודואג, להרחבת גבולות הארץ בגשם וגם להרחבת גבולותיה ברוח". את דבריו הבאים הקדיש לתפקידי הרבנות הראשית ולחלוקת העבודה בין שני הנשיאים באופן שלא יהיה ניכר הבדל בין אשכנזי לספרדי וסיים בתקווה, כי, גדול יהיה המקדש שנבנה בשתי ידיים".

את הועידה נעל מר דויד ילין כשכל הקהל קם על רגליו ופרץ בשירת התקוה. החזן ברדקי התפלל תפילת, "הנוח תשועה" למלך בריטניה ו, "מי שבירך" לנציב העליון, ליועץ המשפטי ולשני הרבנים הראשיים.

נאום הנעילה של הרב קוק —
איתור כל הכוחות היוצרים ביהדות

אחרון הנועלים היה הרב קוק: "יש מחלוקת, אם על קבלת רבנות צריך לברך ברכת, "שהחיינו". והנה כדי לצאת מידי ספק נוהגים ללבוש בגד חדש שברכת, "שהחיינו" היא ודאית ובוה יוצאים גם על קבלת הרבנות. יודע אני בעצמי, כי אין אני ראוי לכל הכבוד הרב הזה, שהנחילו אותי הערב הזה והרבה אני מצטער על שמעריכים אותי יותר מכפי שהנני באמת וחולקים לי כבוד יותר מאשר אני ראוי. הילכך אין אני יכול לברך ברכת, "שהחיינו" בשם ומלכות; אבל רגשי הידידות והאהבה שמצאתי בקהל הנאספים, משמחים אותי ויש כבר ספק ברכת, על כן אברך בלי שם ומלכות". מכאן עבר לדבר על ההישג שבהקמת הרבנות, אשר יש לראותה בבחינת, "הנה אנכי שולח לכם את אליה" (מלאכי) שהוא חסר ו, "יען כי אין

שהחיינו בהיסוס"

רגעים ארוכים עמד כל הקהל על רגליו והרע במחאות כפיים סוערות ביותר, לאחר שהיושב ראש מסר את רשות הדיבור לרב. הוא קם וספר בעניני השחורות המרעדות את הקהל הרב. מצחו היה היורר מאד, ובלתייז מרח אודם חכלילי.

"מורי ורבותי, קהל אהוב וקדוש" — פתח לאמר — "הפוסקים מחולקים בשאלה אם על קבלת רבנות צריך לברך ברכת, "שהחיינו" או לאו. והנה כדי לצאת מידי ספק נוהגים ללבוש בגד חדש, שלגבו ברכת, "שהחיינו" היא ודאית ובוה יוצאים גם על קבלת הרבנות. אבל, מאחר שיועץ אני בעצמי, כי אין אני ראוי לכל הכבוד הזה שהנחילו אותי כאן היום והרבה אני מצטער על שמעריכים אותי יותר מכפי שהנני באמת וחולקים לי כבוד יותר מאשר אני ראוי לה. לכן אין אני יכול לברך, "שהחיינו" בשם ומלכות".

"מורי ורבותי, קהל נעים וקדוש!" — המשיך לאמר — "המוסד הזה שאנו יסדנו כאן היום, מוסד הרבנות הראשית לארץ ישראל, הוא לפי שעה בבחינת גרעין שנזרע ורק בבוא היום יתן פירותיו. אבל, כבר מעתה כל נשכת, כי הרבנות הראשית חייב לאחד מסביבה את כל הכחות העובדים והפועלים אשר ביהדות, למן עובדי האדמה כועת אפיים וביגיע כפיים עד עובדי השם בקדושה ובטהרה; למן "הפועל הצעיר" ועד החסידים יראי ה' אשר בשיבת "בית אל", בעיר העתיקה בירושלים, המתפללים, ותיקין" עם נץ החמה. גם לאנשי דגניה ובלפוריה וגם לחכמי התורה אשר בירושלים, יש אוצרות של ברכה וכוה אחד מתמלא מחברו וכוונם נאחד צריכים להיות מכוונים לעבוד את השם ואת ישראל עמו. כל הכוחות בעמנו צריכים להתאחד למען ביסוס הקיים ובניית הנהרסות".
בוקר תכול ירד על ירושלים המושלגת, כאשר צירי הועידה הארצית לייסוד הרבנות הראשית יצאו מאולם הדיונים. בלחיצות ידיים ובשפע ברכות נפרדו הצירים מהרבנים הראשיים לארץ-ישראל. הוא הודרו לעלות לביתו. כאן התעטף בטליתו התעטר בתפיליו ושקע שעה ארוכה בתפילה להצלחתו של המוסד החדש אשר הוקם בנשיאותו.

הארץ, י"ט אדר א' תרפ"א

מתוך: גאולה בת יהודה

ספר הציונות הדתית, א, ירושלים תשל"ז, עמ' 420

אל הקהל

הרבנות הראשית לארץ־ישראל מביעה את רגשי תודתה לכבוד הרבנים הגדולים ושליחי הקהלות של ערי ומושבות ארץ־ישראל, אשר נהרו ובאו הנה להשתתף בהאספה הגדולה של סדור הרבנות בארץ־ישראל, ואת תודתה הנלבבה על אותות ההכרה הידידותית אשר הראה לה הקהל הארצי־ישראלי למרכזיו ומוסדותיו הגדולים, משרדי הרבנות, בתי־הדינים, ועדי הערים והמושבות והסתדרויות הישוב - ומצהירה בזה לאחינו יושבי הארץ את תפקידה.

בין כל כחות הבנין מתיצבת היא הרבנות בארץ־ישראל לבנות את ארץ תחיתנו. היים מסודרים דרושים לנו בארץ־ישראל ההולכת ונבנית, והחיים המסודרים בלתי אפשר להם להיות כי אם עפ"י רוחנו הלאומי היסודי, שהדת והמסורת היא נשמתו ומקור חייו.

אותו הרוח הגדול, רוח ד' על עמו, המוביל אותנו לתחיה לאומית, אותו הרוח שהוא נח ג"כ על טובי האנושיות בעלי הכח ובעלי ההשפעה להכיר את יסוד צדקנו וזכות ירושתנו על ארצנו, מורשת אבותינו, אותו הרוח בעצמו הוא אשר הופיע ביסוד הרבנות המסודרת לארץ־ישראל.

הרבנות היתה לכח מנהיג ומשפיע באומה, מאות בשנים, והרוח של הרבנות שהוא רוח התורה, הנביאים, חכמינו הראשונים והאחרונים, לא פסק מלהיות הכח המאחד והמעודד את האומה מימות עולם.

והרבנות הראשית בא"י שנסתדרה עתה, שואפת להשפיע מהרוח העליון של הרבנות הישראלית, שהוא רוח תורתנו הקדושה, ולהאציל מהודה ואור קדושתה על חיי האומה בהוה ובעתיד.

כבוד התחיה הלאומית דורש מאתנו להראות בין כלפי פנים, בין כלפי חוץ, שאנו הולכים ומתכווננים בארץ־ישראל בכל תכסיסינו הלאומיים המקוריים, וזה הכבוד הכללי הוא אשר המריץ את טובי הכחות שלנו להתענין בדבר ההוצאה לפועל של שכלול הרבנות בארץ־ישראל בצורתה של הרבנות הראשית.

1. בדפסה ב"התור", שנה א', גיליון ל', כ"ח בניסן תרפ"א, תוך הקדמת המערכת: "מאת משרד הרבנות הראשית לא"י קיבלנו לפרסום את המכתב הבא" (מאוסף ר' יוחנן ישמח ז"ל).

הרבנות המסודרת בארץ־ישראל יודעת שהיא הולכת להיות כח בונה את הארץ, כח מאחד את הפזור והנפרד בכל סיעותינו ומפלגותינו, כח מקרב ומלבב, כח תומך וסועד סעד רוחני ומוסרי, כח מעודד את כל כושל ומחזק כל יד רפה לאחוז בכל האמצעים היותר אפשריים להגדיל את כח בנין האומה בארץ במובן הרוחני ובמובן החמרי, ודואגת היא הרבנות הראשית, לסדר את כל הכח הרבני שבארץ־ישראל בצורה הגונה נאה והדורה, בצורה הראויה להיות כח פועל ובונה, לאחד ולקרב את כל מפלגותינו, לרומם את רוחם, לאחד את לבותיהם, ולקרב לבם של ישראל לאביהם שבשמים ולתורתנו הקדושה והנצחית.

האומה בכללה עומדת היא על ההכרה השלמה, שכשם שהתחיה הלאומית נשענת היא על הידיעה של קשור רוח האומה ואפשרות עמדתה לארצה² ולשפתה, ככה הכל עומד ומבוסס על חוקי החיים של תורתנו, מקור חיינו. החיים החברותיים של האומה ודאי בחוקי המשפט הם מתבלטים, וא"א לחיי האומה בארצה בלא יסוד כח משפטה היסודי, משפט תורתנו הקדושה. הכרה זו עודדה ג"כ את ה. מ. אחינו הנציב העליון³, יר"ה, לתת מהודו על הרבנות הראשית ולסעדה בכח ממשלתו הגדולה.

הרבנות הראשית שואפת לעורר את רגשי הדת הנרדמים בתוך כל השדרות הצריכות להתעורר בארץ, ולעורר ג"כ את רגשי התחיה והבנין הנרדמים בקרב איזה חלקים מהשדרות שהן צריכות לכך.

הרבנות הראשית עומדת היא הכן להגן על זכויותינו בארץ נגד כל הבא לפגוע בהן, ביחוד בזמן שמצב הדברים דורש שהכח הדתי יבוא שם לעזרה. הננו פונים בזה לכל אחינו מקרוב ומרחוק, לכל גדולי עמנו, לכל הוגי דעות שבנו שיבואו לעזרה להרבנות ההולכת ומסתדרת בארץ־ישראל, כדי שתוכל להוציא מן הכח אל הפועל את כל שאיפותיה הנשגבות.

מקוים אנו, שכל כחותינו המאורגנים העוסקים בבנין הארץ בכל אופי ומצב שהם, כלם יתנו יד להרבנות ההולכת ומסתדרת בא"י ע"י יסוד הרבנות הראשית, ומיום ליום תגדל האמונה בטהרת הכונה והרצון של הרבנות שלפניה

2. עיין זוהר, ג', אמור צ"ג ב'. רמב"ם, ספר המצוות, מ"ע קנ"ג. יערות דבש, ב', דרוש ב'. אגרות הראיה, א', אגרות צ"ו וקס"ד. לנתיבות ישראל, א', המדינה כהתקימות חזון הגאולה (מהדורת תשל"ט: עמ' קצ"ב. מהדורת מאבני המקום: עמ' רס"א). (הערות הרב צבי מיכל לוינ' נ"י).

3. הרברט סמואל.

עומדת היא המטרה העליונה, בנין הבית הלאומי על אדמת אבות ברות הנצח
וההוד של נצח ישראל⁴, צורו וגואלו עדי עד.

הנשיא אברהם יצחק הכהן קוק

הנשיא יעקב מאיר

נאם צבי פסח פראנק

נאם יונה ראם

נאם ירוחם פישל ברנשטיין

נאם בנימין אלקוציר

נאם בנציון א.⁵ קואינקה

נאם אברהם פילוסוף

אגרות הראיה, (הרב זאב נוימן , עורך), ד, ירושלים תשע"ח, עמ' תלו-תלח

נדפס בהתור, ל' (כ"ח בניסן תרפ"א), עמ' 11-12

ערך: שמואל כ"ץ, רב בתי ספר בירושלים וחוקר תולדות הרבנות הראשית